

Definitioner – anhörig och anhörigvårdare

Begreppen anhörig, närstående, anhörigvårdare och närståendevårdare har diskuterats och debatterats flitigt av kommuner och företrädare inom området. Med anhörig avses enligt Socialstyrelsens termdatabas: *”person inom familjen eller bland de närmaste släktingarna”* och med närstående avses: *”person som den enskilde anser sig ha en nära relation till”* (Socialstyrelsen, 2010). Begreppen används inte konsekvent och många gånger används de synonymt.

I dagligt tal används ofta termen anhörigvårdare och i Socialtjänstlagen infördes 2001 begreppet anhörigvårdare. I Socialstyrelsens termdatabas definieras anhörigvårdare som: *”person som vårdar närstående som är långvarigt sjuk, äldre eller har funktionsnedsättning”* (Socialstyrelsen).

Definitionerna av vad en anhörigvårdare är varierar. Anhörigas Riksförbund definierar anhörigvårdare som:

”den som vårdar och tar hand om en släkting eller närstående som på grund av sjukdom, ålder eller funktionshinder behöver hjälp att klara vardagen. De utför ett arbete som kan vara omfattande och ofta sker i det tysta. Många ser det som självklart att ställa upp och hjälpa, men är inte alltid medvetna om vilka följder uppgiften kan medföra.”

Eurocarers definierar en anhörigvårdare som: *”a person who provides care to someone with a chronic illness, disability or other long lasting health or care needs, outside a professional or formal framework.”*

I förarbetena till förändringen i Socialtjänstlagen som trädde i kraft 1 juli 2009 så talas istället för anhörigvårdare om personer som vårdar eller stödjer närstående. Det är också titeln på propositionen som föregick lagändringen. Vidare sägs i propositionen att nuvarande lydelse *”anhörigvårdare”* föreslås bytas till *”personer som vårdar eller stödjer närstående”* (Prop. 2008/09:82, sid 4). Vidare skrivs att *”Vanligtvis är den person som ger vård och stöd en anhörig till den som tar emot stöd, omsorg eller vård”* (Prop. 2008/09:82, sid 5).

Nuvarande lagtext lyder:

”Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.” (Socialtjänstlagen, 5 kap. 10 paragrafen)

Det här har lett till att i praxis i kommunerna används idag anhörig för den som ger vård, hjälp och stöd och närstående för den som tar emot vården, hjälpen och stödet. Inom landstingen och hälso- och sjukvården är det emellertid mera vanligt att begreppet närstående används för den som ger vård, hjälp och stöd och anhörig för den som tar emot vården, hjälpen och stödet.

När det gäller barn som anhöriga så infördes 2010 en ny bestämmelse i Hälso- och sjukvårdslagen (2g § HSL), som innebär att hälso- och sjukvården särskilt ska beakta barns behov av information, råd och stöd om barnets förälder eller annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med har psykisk störning, psykisk funktionsnedsättning, allvarlig
2013-07-19, Elizabeth Hanson, Lennart Magnusson

fysisk sjukdom eller skada, missbrukar eller är beroende av alkohol eller annat beroendeframkallande medel eller oväntat avlider. Med barn avses barn och unga upp till 18 års ålder.

Referenser

Anhörigas Riksförbund. 2007 [cited 2007 08 09]; Available from: www.ahrisverige.se

Eurocarers. 2007 [cited 2007 08 09]; Available from: www.eurocarers.org

Hälso- och sjukvårdslagen

Regeringens proposition 2008/09:82, Stöd till personer som vårdar eller stödjer närstående.

Socialtjänstlagen

Sverige. Socialstyrelsen. Välkommen till Socialstyrelsens termbank. 2010 [cited 2010 03 23]; Available from: <http://app.socialstyrelsen.se/termbank/>